

NASCHRIFT VAN DE REDACTIE.

Na het lezen van bovenstaand artikel vraagt men zich wellicht af welke beenderen of beenstukken van het skelet van de H. Servaas thans nog in de St.-Servaaskerk te Maastricht worden bewaard. In het in de literatuurlijst genoemde boek van Bock & Willemsen uit 1873 (hier verder geciteerd als B. & W.) zijn veel gegevens te vinden over de geschiedenis van de verering van Sint Servaas, terwijl in dit werk ook officiële documenten gepubliceerd zijn waarin melding wordt gemaakt van de relikwieën van de Heilige. Dit boek echter verscheen bijna honderd jaar geleden en daarom leek het ons wenselijk om de huidige conservator van de Schatkamer van de St.-Servaaskerk, de heer J. L. A. Brouwers, en Professor dr. J. J. M. Timmers, die beiden ten nauwste betrokken zijn geweest bij het herstel van de Noodkist, te vragen in hoeverre de gegevens van B. & W. uit 1873 aanvulling of verbetering behoeven. Hun commentaar hebben wij doorgegeven aan de schrijver van het artikel, die de verkregen inlichtingen aldus meent te kunnen samenvatten.

Ongetwijfeld zullen velen het met ons betreuren dat aan de opsomming van de beenderen-relikwieën, door B. & W. vermeld, niets is toe te voegen. Dit betekent dat in Maastricht maar heel weinig van het gebeente van Sint Servaas aanwezig is, en zeker wanneer men dit vergelijkt met de gewaden en andere voorwerpen die aan deze Heilige worden toegeschreven. Van de andere kant echter bewijzen deze weinige beenderen-relikwieën, hoe edelmoedig de Maastrichtenaars in de loop der eeuwen zijn geweest in het wegschenken van deze voor hen dierbare kostbaarheden aan andere geloofsgenoten, die eveneens een grote verering voor Sint Servaas hadden.

Geschiedkundig is het verantwoord te aanvaarden dat de volgende beenstukken van St. Servatius te Maastricht worden bewaard.

a. De schedel van Sint Servaas. — Het is niet bekend wanneer de schedel definitief van de overige skeletdelen is gescheiden en afzonderlijk werd bewaard. In 1039 verkreeg keizer Hendrik III, bijgenaamd de Zwarte, een deel van de linker bovenkaak die hij in een gouden borstbeeld liet vatten en dit schonk aan het door hem gestichte klooster van de Heilige Apostelen Judas en Simon te Goslar in Saksen (zie B. & W., pp. 9 en 218). In 1372 verkreeg Karel IV van Luxemburg voor de kerk van St. Vitus te Praag (Tsjechoslowakije) eveneens een deel van de bovenkaak waarin vier tanden (zie B. & W., p. 14). De gehele onderkaak wordt bewaard in de St. Pieter te Rome in een kapel toegewijd aan de H. Maagd Maria. Het is niet bekend sinds wanneer de onderkaak te Rome is, maar deze schenking is van zeer oude datum (zie B. & W., p. 216). Waarschijnlijk werd in 1403 het nog resterende deel van de schedel in een gouden buste gevat. Tijdens de belegering van Maastricht door de Spanjaarden in 1579 werd uit veiligheidsoverwegingen het schedelstuk uit de buste genomen en veilig opgeborgen. De buste werd na het beleg niet meer teruggevonden, doch de Hertog van Parma liet voor het schedel-relik een nieuwe buste vervaardigen die tot heden bewaard is gebleven (zie B. & W., pp. 216-218; Timmers: Oude schoonheid in Limburg, 2e druk, p. 102, fig. 62). Samenvattend kan men zeggen dat een groot deel van de schedel, echter zonder onderkaak, in een ver-

gulde buste in de St.-Servaaskerk bewaard wordt (fig. 4).

b. De overige skeletdelen. — In de *Acta Visitationis Feretri S. Servatii* van 9 november 1863 (zie B. & W., pp. lxxi-lxxvi) is het verslag opgenomen van de bevindingen van de arts J. G. Germain, die de skeletdelen heeft onderzocht. Van de H. Martinus zijn 29 skelet-

Fig. 4. — Het verguld koperen borstbeeld met de schedel van Sint Servaas. Zichtbaar is een deel van het schedeldak. — Foto Fotopersbureau Het Zuiden.

delen aanwezig. Doch wat behoort tot het gebeente van de H. Servatius kon met een paar woorden worden samengevat: „.....practer plurima fragmenta et cineres, os sacrum fere integrum”. Behalve een bijna compleet os sacrum (heiligbeen) werden er geen nader te omschrijven beenstukken gevonden. Deze „fragmenta et cineres” zijn in bovenstaand artikel met de naam „schilvers” aangeduid. In het verslag van de arts Germain wordt dus geen melding gemaakt van de snijtand uit een onderkaak. Tevens moet hierbij worden opgemerkt, zoals reeds in het artikel werd gedaan, dat deze schilvers „waarschijnlijk” (*videntur esse*) afkomstig zijn uit een tombe van de H. Servatius.

De heer Brouwers deelde bovendien nog mee, dat op 12 mei 1962 het in wit linnen gewikkeld gebeente, dat voorheen in een loden kist onder het thans gesloopte altaar in de oost-absis rustte, in de gerestaureerde Noodkist werd gelegd. Historisch echter is niet met zekerheid aan te tonen dat deze beenderen deel uitmaken van het skelet van Sint Servaas. Tot nu toe is de inhoud van dit pakket niet nader onderzocht.